

Ἐπανάληψη

Ὁ σιοπός ἀντάρτης: "Παλιόσκυλα...καταραμένοι"

"Ἄλλος: "...θά πληρώσουνε πάλι τή νύφη τὰ χωριά.."

Τώρα ὁ τηλεφωνητής ἀκούει διαταγές ἀπ' τήν ἄλλη ἄκρη:

- Μάλιστα κι ἀπ' τίς δύο μεριές, ἀκροβολισμένοι, ἀπό

Διάσελο μέ κατεύθυνση πρὸς Κακοπάτημα, σύμφωνα.. νά

κερδίσετε 2-3 ὥρες πορεία ἔσεῖς, σύμφωνα .. ἔπει-

τα θά περάσομε τίς γραμμές τους νύχτα.. ξέρομε, δύο-

δύο, στήν ἀνάγκη ἕνας- ἕνας, εἴπαμε, σᾶς ἀκούω.. ἔχο-

με σφαῖρες, μετρημένες ~~καὶ φημι~~ δέν πάει χα-

μένη καμιά, εἴμαστε 8 κι' ἐγώ 9 .. μάλιστα.

Πετιέται ὁ Μανώλης: "Ἀνάφερε τόν πληγωμένο στή σπη-

λιά, νά πάει κανεῖς μας... αὐτός πού πῆρε τ' ὄπλοπο-

λυβόλο, στήν ἐνέδρα, μίλα τους βρέ.."

- Κόψανε..

- 17 -

Ὁ Φώτης μισοξυπνᾷ, φωνάζει:

- Ποῦ'ν τό νερό βρέ σεῖς; ~~Βλέποντας~~ ποῦ εἴσαστε;

... Τό πολυβόλο..

Ἡ φωνή του κόβεται, λαχανιάζει μά εἶναι ~~δυνατή~~ ὀρ-

γισμένη, ἀντιλαλεῖ στή σπηλιά, κάνει νά σηκωθεῖ ξα-

ναπέφτει, πιάνει τό σαγόνι του "πὸσω μερῶ γένια; "

κάνει νά μεταγυρίσει, σκύβει πιάνει τό πόδι του ξε-

ρό, ἀσήκωτο, πέφτει πίσω ἀπελπισμένος, τόν πλακώνει

φόβος, ψηλαφίζει γύρω-γύρω, βρίσκει τό κουτί τὰ σπύρ-

τα τυλιγμένο, ἀνάβει ἕνα τό χέρι του τρέμει, τό ^{βαστά} ~~σημα~~

~~νει~~ μέ τὰ δύο χέρια, βλέπει ἕνα γύρω: "σπηλιά", σβύ-

νει τό σπύρτο, ἀνάβει ἄλλο βιαστικά, βλέπει τό πόδι

του δεμένο στό ἄγριο ξύλο, ξαναπέφτει ἀνάσκελος "ξε-

γράφτηκα.." ~~Φαίνεται~~ ἀκούγεται ἕστερα μιά κουκου-

βάγια, χασκογελα̃ ~~κάνει τή φωνή της~~ "είναι μέρα ή νύ-
 χτα;" ^{αρχίζει} ~~περνάει~~ τό σταματημένο ρολοῖ τοῦ χεριοῦ, ~~τό τρα-~~
~~φᾶ~~, τό πετᾶ στό χάος, τό τάν πού ἔπεσε ἀργεῖ ν' ἀκου-
 στεῖ "ἔδῶ μωρέ εἶναι χάος.." ἀνασηκώνεται μέ πεῖσμα
 , σέρνει τό πόδι του, βογγᾶ "ποῦναι τό νερό πού λέγα-
 τε.." ἀφουγκράζεται, σέρνεται πρὸς τήν ἀόρατη πηγὴ λί-
 γο νερό γιαλίζει, ~~τραβιέται~~ ~~βογγᾶ~~, πέφτει μέ τά μοῦ-
 τρα , ρουφᾶ καί καταπίνει ἀχόρταγα, ^{σέρνει} ~~κρίξει~~ πίσω, σπῶ-
 νει τίς φτέρες καλλίτερα, ξανατυλίγει τά σπέρτα, κλαί-
 ει,. Καί ~~πάλι ταβάζεται~~ ^{πῶ} βρίζει τόν ἑαυτό του "κλαῖς
~~περὶ τὸ σπέρμα~~ θά πεθάνεις κακομοίρη.. ἔδῶ, ἔδῶ.." ~~ἀνά-~~
 βει κι' ἄλλο σπέρτο, τό σηκώνει ψηλά βλάπει τό κρεμα-
 σμένο περίστροφο " ..μοῦ τ' ἀφίσανε, ~~τ' ἀφίσανε~~ ~~ὄσπαι~~
~~χάου~~ . καί σφαῖρες... γειά σας ^{τὴν ἀπογίαι} ~~συντρόφω~~ .." ξαναπλα-
 γιάζει ~~τὸν ἑαυτό του~~ "πόσα μερόνυχτα βαστάξανε τήν
 ἀπεργία πείνας ~~ἡμεῖνο~~ τό χρόνο.. ~~αἰνῆ~~ ~~καὶ~~ ~~δοῦμαι~~ .. ~~βα-~~
~~σταῖνε~~ .. ~~αἰ~~ ~~πορρουνισᾶς~~ ~~βαστοῦνε~~ .. ~~θᾶ~~ ~~ρθεῖνε~~ .. ἔσ ὑ
 βρέ Μανώλη ~~εἶς~~ δέ μ' ἔφερες.. ποῦναι τῆς σπηλιᾶς τό
 ἔμπα;" Πάλι κάνει νά σηκωθεῖ, ~~τεντάνεται~~ " .. δέ βλέ-
 πω τίποτα, ~~τὸ νεῖ~~ ~~ἔδῶ~~ ~~εἶδῶ~~ ~~πού~~ ~~μεῖτομαι~~ .. τά σπέρτα
 μετρημένα.. οἱ σφαῖρες μετρημένες .. ~~ἐλάτε~~ ~~νά~~ ~~μέ~~ ~~βρή-~~
~~τε~~ ~~τὸ~~ ~~φονάρι~~ ~~τὸ~~ ~~ἀπολιπόμενα~~ . Μεγάλη σιωπὴ.

- 18 -

Στό Διάσελο τό παρατηρητήριο, οἱ ἀντάρτες τώρα ~~τώρα~~
 πρινηδόν κι ὁ βαθμοφόρος μέ τά κιάλια παρατηρᾶ καί
 δίνει διαταγές:

-Κανείς μή γελαστεῖ καί ρίξει, στά 100 βήματα τοῦς
 περιμένομε, εἶπαμε πρώτη βολὴ ὀμαδόν, ὕστερα οἱ μι-
 σοί ἀπὸ δῶ ἀπ'τά πουρνάρια ὕστερα οἱ ἄλλοι μισοί ~~ἀπὸ~~
 ἀκουστοῦμε πολλοί.. προχωροῦνε... βρέ λαθέφανε, τοῦς

ξέφυγε τό μονοπάτι, πήρανε τά σύρματα τῶν κατσικιῶν
~~μαρῶν μαρῶν μαρῶν~~ ἐδῶ στό ταμπούρι ~~θὰ βροῦνε~~ καί μέ
 πέτρες θὰ τούς χτυπήσομε δέ μᾶς βρίσκουνε τά πυράτους..
 - ~~Καί μέ πέτρες μωρέ,~~ Ζήτω οἱ πέτρες..
 - Σωριάστε ὅσες μπορεῖτε.. μή σηκῶστε κεφάλι.. σέ κεί-
 νο δά τό ~~ἄπρῳ~~ σφερδούηλι στησε τό δίκωχό σου, νά καί
 τό δικό μου, νά χάλῃ^ἄ σουνε κάμποσες σφαῖρες, μή ση-
 κῶσει κανένας κερατᾶς κεφάλι, ~~θὰ ξεκάνομε καμπόσους,~~
~~μέ τά τέσσαρα γαρτζαλόνους..~~
 - Εἶναι φασίστες μέ τίς φοῦντες..
 - θὰ σᾶς κρεμάσομε τίς φοῦντες στά πρισινά.
 - Σημαδέφτε κεφάλια, ἕνα ὁ καθένας ^{ἡ ἴπ} ~~οἱ πάντες πρώτοι~~
~~δοξιά ὄλον μαζί πῶρ.~~ Ὁμοβροντία, πέτρες καί χώματα,
 πετοῦνε τρομαγμένα πουλιά, κατρακυλοῦνε Ἰσραήλ³⁻⁴ σνο-
 τωμένοι καί πληγωμένοι, ~~δὲ βρίσκουνε ἴσσο μέρος~~ νά
~~κρυφτοῦνε~~ ἄλλη ὁμοβροντία τούς βρίσκει ἀπό ἀριστε-
 ρα, ἕνας ἀξιωματικός κάνει νά σηκωθεῖ ξεφωνίζει " ἄ-
 βάντι", ~~μέ κατρακυλᾶ,~~ ρίχνει δυό χειροβομβίδες.
 - Χτυπᾶτε τους μωρέ, ἐσεῖς μωρέ, ~~οἱ δεξιοί~~ στό θεό
 σας ~~χτυπᾶτε~~, καί πέτρες μωρέ, γιούρια...
 Μέ μανία οἱ ἀντάρτες πετοῦνε καί κοτρώνια, ~~ξεχνοῦνε~~
~~μεσοσηκάνουνται ὄρθτοι,~~ ἕνας ἀφίνει τ' ὄπλο του πιά-
 νει τόν ὦμο του, φέρνει μιά γύρα σβουριστή ἀπ' τόν
 πόνο, λυσσᾶ ἀρπάχνει πάλι τ' ὄπλο του,
 - Βρέ βῶδι χαμήλωσε... π' ἀνάθεμά σε.. τραυματίες θὰ
 σηκῶνομε... ~~γερμίζονται τόν κατήφορο...~~
 - "Ατιμοὶ σκυλοὶ, βάνανε φωτιά χαμηλά...
 - Φωτιές, φωτιές καίγεται ὁ πευκιᾶς..
 Καπνός ἀπό 4-5 μεριές, ὁ οὐρανός μαυρίζει σιγά-σιγά.

- Πάλι στή σπηλιά, ο Φώτης έχει συρθεῖ, πρὸς τή φραγμένη τρῦπα, εἶναι σκελετωμένος, ~~ἐπερνᾷ~~ μά ξεζαλισμένος, σκαλίζει καὶ ψηλαφίζει γύρω-γύρω μέ τά χέρια του ~~κατὰ βογγᾶ~~. Προσέχει ἄξαφνα ἕναν ἦχο ἀλλοιώτικο "κανέ λαγός.. πουλί". Τό θρόϊσμα δυναμώνει "βρέχει.. βρέχει..", ἀνεξήγητη χαρά, ~~ξεπλώνει τρέβει τή μέση του~~, καθίζει, σηκώνει μέ τά δύο του χέρια τό ποδάρι του μιά-δύο φορές, ἀναστενάζει. Ἀκούγεται ἀπό μακριά κατσιανάκι πού βελάζει, ἀναριγᾶ, βάνει αὐτί, μιά φιλή φιλή φωνίτσα τραγουδᾶ:
- " Κίνησα νά 'ρθῶ τό βράδυ μ' ἔπιασε φιλή βροχή
 " Ἐὐ θεό περιναλοῦσα ~~γιὰ νά σέ βρω μοναχή~~ ".
 Ἀβάσταχτη χαρά, ~~τρέμει~~ ξεφωνίζει ἀντιλάλησε ἡ σπηλιά
 - "Εἰ κοριτσάκι, κοριτσάκι ὅποια κι ἂν εἶσαι..
 Κόβεται τό τραγούδι.
 -"ὦχ θά τρομάξει, τρόμαξε, θά πάρει δρόμο.. μὴ φοβᾶσαι καλέ.. κατὰ δῶ, ἀπό δῶ στή σπηλιά..
 Ἡ Γιασεμῶ ἀπόμεινε στόν τόπο, ἀναυδη ἔπειτα κάνει νά φύγει τραβᾶ ἕνα κατσιανάκι ἀπ'τό σιοινί, αὐτό βελάζει, ~~τοῦ τυλίχου τό κεφάλι μέ τό παλιομποχτσά της~~, τό σφίγγει πάνω της, ὅσο ἀκούει τή φωνή ξεπερνᾶ τό φόβο ἢ περιέργεια:
 -Ποιός φώναξε;
 -'Από δῶ, μὴ φοβᾶσαι, ἀπό δῶ.. ἔλα κοντά..
 -Φανερώσου..
 -Κεῖτομαι χάμω.. μέσα στή σπηλιά, μέσα..
 -'Ἡ τρῦπα εἶναι φραγμένη..
 Ὁ Φώτης καταλαβαίνει ~~πῶς~~ τή θέση του, ὅπως καί τό 'βαζε ὁ νοῦς του, ἡ φωνή του ἀγριεύει:
 - Βόηθα ~~κατὰ πλάτη~~ νά μέ ξεφράξεις..

- Ποιός είσαι;
- Έσύ από ποιό χωριό είσαι;
Σιωπή, άμοιβαία δυσπιστία.
- Θα 'ρθω αύριο μέ τή μάνα μου..
- Μήν έρθεις ποτέ μέ κανέναν.
- Έδωνά θα πεθάνεις..
- Έγώ νά πεθάνω; Έγώ μωρή νά πεθάνω.. ό πατέρας σου ποϋ είναι;
- Πήε στόν πόλεμο.. ~~Πάει~~
- Έχεις άδέρφια;
- Ένανε.
- Είναι στά χωράφια; Έχετε χωράφια, ~~έργαλειά~~ εργαλεία
- Νά 'βλεπες τά έργαλειά μας, φτιάρια, τσάπες, δρεπάνια, κλαδευτήρια καί πόσα κοφίνια γιά τίς έλιές πόσα τσουβάλια.. μάς τά πήρανε.. ~~Όλα~~
- Ποιός;
- Οί φασίστες..
- Τούς ξέρεις μωρή ;
- Έμ πώς δέν τούς ξέρω.. ~~Ό~~ μάς κάνανε μπλόκο τέσσερις φορές, ούτε στή βρύση νά πᾶμε.. ~~δέν κλείσανε στά λιουτρήνια..~~
- Τίποτα δικιά σας παιδιά είναι βγαλμένα στό βουνό;
- Έμ πώς νά μή βγουνε πού τούς κυνηγούσανε..
- Πέ μου τ' όνομα σου..
- Γιασεμώ..
- Είναι βλέπω καλή κοπέλα έσύ Γιασεμώ, έγώ είμαι άντάρτης τραυματίας μέ κρύφανε στή σπιλιά..
- Καλά-καλά σε κρύφανε.. ~~Εσύ είσαι έμ .. όσον αφορά~~
- Θα μέ βοηθήσεις νά βγῶ.. καί νά μέ κρύφεις πουθενά; Ένα ~~σινόνι~~ χρειάζεται κι ένας κασμάς.. ~~έμ~~

- Σάν πολλά ζητᾶς.. τ' ὄνομα σου ἐσένα;
- Φώτης.. θά φέρεις τά σύνεργα Γιασεμάκι ~~νά βγῶς~~
Ψυρίζουνε τ' ἀποσπάσματα δῶ στό λαγκάδι;
- Πᾶν στόν ἀγύριστο, μά εἶναι κι οἱ ρουφιάνοι..
- Νά 'χεις τό νοῦ σου.
- Βλέπ'ς νά μήν τόν ἔχω.. καλλίτερος ὁ δικό σας
πού σέ φέρανε δῶ καί πῶς σέ βγάζομε.. θά πάω στή
Γερόντισσα.. τώρα νυχτώνει θά πάω αὔριο..
- Αὔριο πρίν ἔβγει ὁ ἥλιος, ἄντε Γιασεμῶ.. περιμέ-
νω..

Τραβᾶ ἡ Γιασεμῶ τήν κατσικούλα, φεύγει ἄξαφνα
στέκεται.

- Βρέ τοῦτον μπᾶς εἶχε στό νοῦ του ὁ λολο-Μανώλης
καί μοῦ μήνυσε μέ τόν καρβουνιάρη νά πάω γιά χόρ-
τα ἐκειδά στή Χαμωσπιλιά πού βγαίνει τό καλό ρα-
δίκι καί τό μυρόνι.. τέτοιες ὥρες, λέω κι ἐγώ, κεί-
νος θυμᾶται τό ραδίκι καί τό μυρόνι..

- 20 -

Ἡ Γιασεμῶ σιάβει μπρός στή σπιλιά μέ τά δύο φιλά-
φιλά χεράκια της, μέ τήν τσάπα πρῶτα ὕστερα μέ χέ-
ρια καί μέ τά ποδάρια. Κάθε τόσο δοκιμάζει νά
σπρώξει τό βράχο. Παρανάτω ἡ Γερόντισσα βαστιέ-
ται ἀπό ἕναν θάμνο, μουρμουρᾶ:

- Πῶς νά τόν ἀφίσομε, ράσο φορῶ, δίνω λόγο στό θεό,
αὐτά τά παλληκάρια.. χωρίς ἐτοῦτα θέλα μείνομε
μονάχα οἱ ρουφιάνοι.. Εὐλα μοῦ βρίσκουνται νά τοῦ
βράσω νερό.. μά τί θά φάει.. τί θά φᾶμε.. ἄχ οἱ
ἀντίχριστοι.. οὔτε λαδάκι οὔτε κρασάκι ἀφίσανε..
κάμποσα καρύδια ~~βρίσκουνται~~

- Βάστα καλά Γερόντισσα πέρασα τό σκοινί, τράβα τώρα, τράβα καί σύ καλά, ἴσα..

Ἡ πέτρα σείστηκε, κατρακυλᾷ στό γκρεμνό, ἡ Γιασεμώ χοροπηδᾷ ~~ἀπὸ~~ πετᾷ ψηλά τά χέρια, φάνηκε ὁ Φώτης χάμω σάν ἔρπετό μέ τό κεφάλι σηκωμένο, ἄσαρκο, τριχωτό, γιά φόβισμα, τυφλωμένος ἀπ'τό φῶς "δέ βλέπω.." εἶπε βραχνά, ρίχνει τό κεφάλι στά χέρια του, ἡ Γιασεμώ φωνάζει "βλέπεις, βλέπεις, σέ βγάλαμε.."

Ἡ Γερόντισσα σταυροκοπιέται "Παναγιά μου μπᾶς εἶναι κάνας ὄσιος.. κάνας νηστευτής.. ἔζησα καί τόν εἶδα.. φερ τό τσουβάλι. Γιασεμώ, ἐγώ μπροστά, ἐσύ ἀπό πίσω.. λές νά σκιστεῖ.. δέν ἔχομε ἄλλο..

- Βλέπεις Γερόντισσα, σοῦπα φέμματα; Νά πού τόν ἦβρα..

- Ἐμ πῶς.. ἄλλο βρέσιμο δέ σοῦλαχε.. νά μπλέξω κι ἐγώ..

- Κειδά πού μάζευα χορταράκια, ἔλεγα κι ἓνα τραγουδάκι..

- "Ἦσουνα χορτάτη ἔ καφερή καί τραγουδοῦσες.. αἴντε παλλικάρι μου, ξαπλώσου ἐδωνά πάνω, σηκωτό θά σέ πᾶμε.. ἄραγε ἡ μάνα σου τί ὄνειρα θά βλέπει..

- ~~"Ἐνῶ νερό νά πιῶ, νά ξεζαλιστῶ.. τό νερό τοῦτο μέ γλύτωσε.."~~

- 21 -

* Λιμανάκι ἔρημο, καλαμιές πυκνές ἀπ'τή μιά, βράχος ἀπ'τήν ἄλλη.. ἀκούγονται τά κυματάκια πολύ μαλακά, τά βότσαλα πού σέρνουνε..

Ἡ καφετζῆς καί φαρᾶς (ἀριθ. I) τράβηξε τή βάρια του

ἀπ' τῆς καλαμιῆς πού ἦτανε κρυμμένη φέρνει τὰ κου-
 πιά, τὴν ἄγκυρα, περιμένει. Στρίβει χοντροκομ-
 μένο καπνὸ σὲ χαρτί καπνίζει. Παρουσιάζεται ἡ Για-
 σεμῶ, ὕστερα ὁ Φώτης, κουτσένει βαστᾶ δυὸ χοντρά
 ραβδιά. Τὴ βλέπει πρῶτα ὁ γέρος "ἄντε εἶσαι ἀλα-
 φροπόδαρη ἀλεπουδίτσα οὔτε χαλίκι δέ μετατόπισε..
 αὐτὸς ποιὸς εἶναι πάλι.." μέ ἀυστηρότητα μιλά τώ-
 ρα "ποῦναι ἡ ἄρρωστη μάνα σου; "
 "Ἄς τὴ μάνα μου καλέ μπάρμπα, θά σοῦ μιλήσει τοῦ-
 τος..
 - Ποιὸς μέ κοροϊδεύει ἀπ' τοὺς δυὸ; Δέν εἶπες νά
 πᾶμε τὴ μάνα σου στή Χώρα στό νοσοκομεῖο; ~~Ἐσὺ~~
~~ἀλλοπάρους ἀντράς, δὲν ἠπρέπασα εἰς~~ παίζομε;
 - Περίμενε, δέν ~~ξέρεις τίποτα ἐσὺ, δέν~~ ἄκουσες πὼς
 χτυπηθήκαμε οἱ ἀντάρτες μέ τόν 'Ιταλό, δόσαμε μά-
 χες.. εἶμαι τραυματίας..
 - Τί θές ἀπό μένα;
 - Πρέπει νά περάσω στό Νότιο τομέα, ^{ἴω} εἵμαστε κυκλω-
 μένοι, ἀπόψε τὴ νύχτα, ^{ὅπως-ὅπως} ~~ὅποτε-ὅποτε~~ νά μέ βγάλεις
 σὲ μέρος σίγουρο.
 - Ξέρεις ἐσὺ τώρα δά τίποτα μέρη σίγουρα; Κι ἂν
 πέσει ἀπάνω μας κανένα καταραμένο τους περιπολικό,
 κανένας προβολέας;
 - Παραγάδια ρίχνεις νά θρέψεις τό σπίτι σου, εἶμαι
 γυιὸς σου..
 - Ἄμ πὼς ἔχω τό Χάρο τόν ἴδιο γυιὸ καί φαρεύω χαρό-
 φαρα στά νερά πού πᾶν στόν ἄλλο κόσμο.. Καί ποῦ'ν
 τὰ παραγάδια, τὰ σύνεργα, δέν ξέρετε μωρέ πὼς δέν
 ἔχει πιά ^{ἄγκυρα} ~~ἀγκυρα~~ οὔτε ἡ στεριά οὔτε ἡ θάλασσα; ~~καί τὴν~~
~~καὶ τὸν~~ τ' εἶναι, φυλαχτό;
 Βλαστημᾶ, τοῦ παίρνει τό περίστροφο, τό κρύβει στόν

κόρφο του.

- Ξέχασέ το, ~~έγραφε~~ ^{πάρτε} ~~το~~ ^{πάρτε} όλα φέρε τά κουπιά μωρή
νάχουμε νύχτα πολλή μπροστά μας, ~~έστου~~ ~~νά~~ ~~έδου-~~
~~με~~ ~~κάνει~~ ~~μερά~~

Ρίχνουνε τή βάρια, μπαίνουνε μέσα οί δυό

- Κι έγώ.. φωνάζει, ξαφνιάζεται ή Γιασεμώ.

- Βλέπεις μωρέ, Γιασεμώ, βλέπεις καί σύ όλα δύσκολα..

- Καί τοῦτα όλα εύκολα ήτανε, ~~φέρω~~ τραβῶ κουπί..

Πάρτε με, βρέ Φώτη πάρε με..

Ή βάρια ξεμακραίνει.

Σέ γοργό ρυθμό ένδιάμεσες σιηνές βουβές-άκούγουνται
μόνο κραυγές, παρακάλια, κατάρες.

α) Καμιόνο μεταγωγικό γεμάτο μαυροσκούφηδες περνών-
τας στόν άμαξιτό ρίχνουνε γιά διασκέδαση στίς γυ-
ναίκες πού δουλεύουνε σ' έλαιῶνα, τίς σκορπίζουνε
σάν πουλιά. Πέφτουνε δυό στόν τόπο, μιά τρέχοντας.
Ή πολύ νέος σωφέρ φρενάρει άπότομα, πηδᾶ έξω, τρα-
βᾶ πιστόλι κάνει νά σημαδέψει τόν έπιλογία τους,
πέφτει πάνω του ο βοηθός του στρατιώτης ξεφωνίζει:
" βιντσερέμο **VINCEREMO**", τόν σπρώχνει στή θέση του,
βάζει ταχύτητα, σκορπᾶ καί κυνηγά σά μεθυσμένος ένα
μικρό κοπάδι πρόβατα, σκοτώνει δυό - τρία.

β) Σέ πλατεῖα χωριού φέρνουνε μπουλούκια - μπουλού-
κια τούς άντρες χτυπημένους, σπρωγμένους, γυναίκες
άπό τά στενά δρομάκια μαζεύουνται άναμαλλιασμένες,
ένας καταδότης μέ τό κεφάλι τυλιγμένο σέ τσουβάλι
τρυπημένο στά δυό μάτια δείχνει μέ τό δάχτυλο χω-
ριάτες καθώς ο μαυροσκούφης Ιταλός άξιωματικός δια-
βάσει όνόματα, μιά γυναίκα χυμᾶ νά πέση καταπάνω

του, τήν τραβοῦνε πίσω ἄλλες φέρνουνε δυό καραμπι-
νιέροι κι' ἕνας ρουφιάνος τή Γερόντισσα τή στήνου-
νε στή μέση, αὐτή κατάχλωμη μά ἡ φωνή της ἀτάραχη
" δέν εἶδα .. δέν ἀκουσα.." σηκώνει τά μάτια, τεντώ-
νει τά χέρια παρακλητικά φέλνει "σῶσον Κύριε τόν
λαόν σου.." τό στόμα της στραβό, τῆς ἀκουμποῦνε
στήν πλάτη ἕνα ὄπλο, αὐτή πιό βιαστικά, πιό δυνα-
τά, καί μέ πιό στραβό τό στόμα συνεχίζει. "Ἐνα γύ-
ρω οἱ φασίστες σπᾶνε πρότες, πετοῦνε ὄξω ἔπιπλα,
σιεῦη, ροῦχα, τσουκάλια, στάμνες κρεμᾶνε σ' ἕνα
δέντρο ἕνα καζάνι χάλκινο τό βάζουνε σημάδι, τό
τρυπᾶνε, μεθυσμένοι γιά καταστροφή σκοτώνουνε δυό
σκυλιά πού τριγυρίζανε "λυπήσου τ' ἀσπλάσθη σου πλάσμα-
τα Χριστέ μου", μουρμουρᾷ ἡ Γερόντισσα.

Β' Μ Ε Ρ Ο Σ

- 22 -

Στρατιωτικό νοσοκομείο Ιταλικό. 'Ο αντιφασίστας ταγματάρχης-γιατρός επισκέπτεται θαλάμους, τόν άκολουθοῦν ἕνας νοσοκόμος κι ἕνας διερμηνέας.

- Τώρα στό υπόγειο, τί συσσίτιο δόσατε στούς κρατουμένους;

- Τό 5 δέν άγγίζει τίποτα, θηρίο, σκυλί, οὔτε πεθαμένος οὔτε ζωντανός.

Κατεβαίνουνε , μπρός στις πόρτες φρουρός. Στο 5 'ο Φώτης ανάσκελος, άποσκελετωμένος, τό στραβό πόδι ψηλά, μέ κραμασμένα βάρη, δίπλα του τσίγκινο πιάτο, άπιαστο.

- Περιέ νό μαντζάρε; Μπεζόνια μαντζάρε..πρέπει νά τρῶς, πόσες μέρες μέσα στις καλαμιές; ~~Σάλας τράδά~~
~~χτυπάει~~ Πόσες κηλίδες τσ φυατε;

- Οί μερίδες εἶναι μετρημένες.

- Εαναμετρήστε τις.. περιμένω..

Προθυμία καί τσατίλα, φέρνουνε τή σοῦπα, ὁ γιατρός μυρίζει δοκιμάζει νά ένθαρρύνει τό Φώτη, αὔστηρός καί καλδνκαρδος.

- Μπόνο, μπονίσσιμο, καλό-καλό, θά σέ θρέψομε, θά σέ γιατρωσομε..ειμαστε γιατροί, ντοτόροι.

'Ο Φώτης μέ κλειστά μάτια πολεμᾶ νά γυρίσει πρὸς τόν τοῦχο.

Στό 7 ὁ Μανώλης μισοκαθιστός, σεντόνια κουβέρτες κουβάρι, τά πλευρά του φασκωμένα, τό κεφάλι του δεμένο, κατεβάζει τό συσσίτιο χωρίς ανάσα, τούς κοιττάζει έχθρικά μά καί μέ κέφι.

- 'Εσύ ὁ βετεράνος τρῶς καλά, κοιμάσαι καλά, μιά

βδομάδα, δυό βδομάδες.

‘Ο νοσοκόμος: "μιά βδομάδα, δυό βδομάδες, ύστερα.." κάνει τήν κίνηση τοῦ κλειδιοῦ στήν κλειδαριά " ..καί φυλακή..".

‘Ο Μανώλης κάνει τήν ἴδια κίνηση, γελαῖ, ὁ γιατρός σοβαρός.

- Νά τόν ἀνεβάστε στό Β: τοῦ χρειάζεται ἥλιος..

- Αὐτός εἶναι ἀπομόνωση Ντοτόρ, αὐστηρός ὁ κανονισμός..

- ‘Εδῶ ἐγώ ἐφαρμόζω ~~τὸν~~ κανονισμό.., φεύγει.

- Μᾶς τούς περιπιέται καλά τούς αἰχμαλώτους, ἄμ πῶς ὁ Ντοτόρος τοῦτος ὁ σοσιαλιστής, ὁ κερατᾶς.. λέει ὁ νοσοκόμος.

- Θά τούς πειποιηθοῦμε καί μεῖς ἔννοια σου.. καί τόν νεαρό αὐτόν ἰδιαίτερα, οἱ νεαροί τοῦτοι τρυπώνουνε παντοῦ, ξέρουνε πολλά.. λέει ὁ διερμηνέας.

- 23 -

Μαγαζάνι μπαλωματάδικο, κρέμονται παλιοπάπουτσα, κουρελοπαντόφλες, ἀρβύλες μπαλωμένες, ἕνα ζευγάρι λαστιχένια ποδήματα ~~καλούτσικα~~ ἕνα χαρτί γράφει "τιμή 15 ὀκιάδες λάδι", ὁ μπαλωματής δουλεύει μέ λυχνάρι. Μιά γυναίκα φέρνει ἕνα ζευγάρι παπουτσια ἐλλεινᾶ, ὁ μπαλωματής τᾶ ἐξετάζει, τοῦ λέει.

- Νά σέ ἰδῶ θά βρεῖς κάνε κομάτι λάστιχο γιά σωλές .. ἄμ ποῦ νά σοῦ βρεθεῖ.. (σιγά καί κρυφά .. φέρανε δυό δικούς μας στό νοσοκομεῖο..) θά σοῦ φέρω λαδάκι δυό ὀκιάδες, φτάνει; (ὁ γιατρός τούς κοιττάζει καλά ἐκεῖνος ὁ καλός, οἱ φασίστες λυσσάξανε) ~~ὁ~~ ~~ἀν~~ ~~δὲ~~ λυπᾶσαι τόσο πού καίει ὁ λύχνος σου, ~~ὁ~~ ~~ἀν~~ ~~δὲ~~ σκολνᾶς.. (σέ περιμένουνε αὔριο βράδυ.. ξέρεις τό ποῦ), ~~καὶ~~ ~~ἀν~~ ~~δὲ~~ νύχτα, καλό ξημέρωμα..

Έτοιμασία για τό βασανιστήριο μέσα στο υπόγειο του Νοσοκομείου, λουριά, ρόπαλα, φάλαγγα, σανίδα, ένας ειδικός καποράλος έπιστατεϊ, κλείνει τό μικρό παραθυράκι, καρφώνει πάνω μιά κουβέρτα, γυρίζει διακόπτη ανάβει δυνατός προβολέας, φέρνουνε τό Φώτη σηκωτόν.

- Αύτός είναι κιόλας πτώμα, βρωμᾶ.

Τόνε ξαπλώνουνε χάμω, τοῦ τεντώνουνε τά χέρια πίσω, τά σφίγγουνε μέ στρόφιγκα, τονε ρωτοῦνε πρώτα κοροϊδευτικά έπειτα λυσσασμένα:

- Ποιούς έχετε αρχηγούς στο βουνό, λέγε- λέγε όνόματα..

Τέλεια σβήνουνε τά μάτια τοῦ Φώτη, μέ τό σφιξιμογουρλώνουνε, στραβώνει τό πρόσωπο, λιγοθυμᾶ .

- Πές πρώτα τό δικό σου όνομα, στρίβε του, ~~στρίβε~~ τό λουρί, Παρτιζάνος ε, ποῦ τραυματίστηκες, ποιός σε κρυψε;

- Εἴπαμε πώς θά ξεράσει γρήγορα μά είναι κέρ ατο, σφίγγε Καποράλε.. λές νά μάς μείνει στά χέρια.. αν τό μάθει ό Ντοτόρος .

- Φέρτε τόν άλλονε..

- Τό μικρό θά τόν πιάσωμε κοιτάλι πρός κοιτάλι.. Κατεβάζουνε τό Μανώλη, από πρίν ξεφωνίζει. Πετιέται ό καποράλος όξω, βάζει μπρός μιάν άκουμπισμένη μοτοσυκλέτα, Τώρα θόρυβος τῆς μηχανῆς ανακατωμένος μέ τίς φωνές.

- Μίλα διαολόσπερμα, ποιόν είχες αρχηγό;

- Δέν ξέρω..δέ λέω.. δέν ξέρω.. δέ λέω.. μάνα μου.. μανούλα μου..